

ПОСТАЦІ

Фердынанд

Адшукаць сёння новы дакумент ці нават маленькіх невядомых фактаў з жыцця любімага славянскага сына Беларусі мінулага стагоддзя — або вялікага ўдара, або аптаганасі, памножана на звычайную выпадковасць і шансі. Самас значнае ўжо сістэматызавана архівамі, прадстаўлена ў музеях, апісана навуковымі і гістарычнымі, вывучана краязнаўцамі.

Шчыра радзімы карэспандэнт аўтаграфу Якуба Коласа, пікавай драбніцы з жыцця Элізы Пашкевіч, пікантны дэталі іштэдэннага побыту магнатскай дынастыі Хаткевічаў, Радзівілаў, Храптовічаў. А нядаўна ў Мінск прывезлі дзверы таго самага нумара ў гатэлі "Масква", дзе правёў апошнія гадзіны свайго жыцця Янка Купала. І я падумаў: калі ўжо такая пашана дзяржаве, то я тым больш маю моральнае права лічыць да сённяшняга дня невядомы ў Беларусі фотаздымак Ф. Рушчыцы не самым горшым папаўненнем культурнай спадчыны беларускай нацыі.

Як яно было

У тым далёкім ужо 1975-м восень прайшла нечакана, і ажно да самага першага снегу валожынскія лясы паслухмяна гнуліся пад халодным ветрам і кулатымі хмарамі, што кожны дзень нізка плылі над тоймай Беларусь. Я, малады журналіст раённай газеты "Працоўная слава", збіраўся на законныя выхадныя, суботу і нядзелю, у камандзіроўку. Ад маёй роднай Сакаўшчыны да Багданова — дзве гадзіны пехам або хвілін трыццаць на старэйшым, яшчэ з польскіх гадоў ровары, бо аўтобусы і ў тых часы не нарта радалі зямлёй рэгулярнымі рэйсамі.

Бацька на ўсялякі выпадак правярнуў помпу; маці сабрала ў дарогу неумудрагелісты слякскі перакру; Самён Уладзіміравіч Ломач, мой мілы рэдактар і дабраўшы чалавек, ад якога за год работы ў Валожыне навучыўся шмат чаму, што ў далейшым жыццё было вельмі даражым, адарыў камандзіраваным пасведчанням і парадый на поўным сур'ёзе: "Гаралку толькі не пі там, кады, што не прыяк. А то я ведаю гэтых багданавічаў — так не адпусціш!". У жоўтай камандзіраванай паперцы значылася мэта небылага юнацкага парыву ў неслужбовы час — збор матэрыялаў для нарыса пра "мясцовага жыгара тав. Рушчыцу...". У Багданова 30 гадоў таму яшчэ жыло шмат людзей, якія ведалі і паміталі Фердынанда Эдвардавіча. У сельсавеце маляўніцкай сакаўшчынскай парала найперш сустрэўся з Марыяй Іосіфаўнай Ясенчан. На маё здзіўленне: "А чаму менавіта ёй?" — аргумент быў прыведзены — па-першаму вакаў і для мяне абсалютна пераканаўчы: — А Ясенчан маглі Рушчыцу глядаць. І без анікага прымуся. Гэта ж, сямі падумайце, пра нешта гаворыць, — адказна асоба сельсавета хораша ўсмінулася: малады журналіст, што прыехаў у дзеўску "ажно з самаго раёна".

...Яна лёгка падмаецца за лаўкі, дзе мы даўно ўжо гаворым у засені старых садоўных дрэў, і прынісціць з хаты здымак, які паўвека таму Рушчыцы падарылі ёй "на добрую памяць".

47 гадоў берагіння гэтай фотакарткі была яна, шчыра і прыемна-беларуская жанчына Марыя Іосіфаўна Ясенчан.

28 гадоў спадчынае вяселье майстрам іштэдэннага чалавечага іштэдэннага праяўляла, як зараз модна казаць, "без вядомых дэманстрацый" у майм асабістым архіве.

Адразу патлумачу, чаму так заарылася, што публікацыя дакумента далейшых трыццаціх расцягнулася на дзесяцігоддзі і

толькі сёння пабачыла свет. У 1975-м, як аказалася, выдавецкая тэхніка была абсалютна няздольная зрабіць клішэ хоць больш-менш выразным. Гэта праўда: час не пашкадаваў фота і не дадаў яму якасці. Таму замест двух іштэдэннага людзей непазбежна атрымліваўся дзве чорныя блысківыя плімы. Да "лячэння" здымак камп'ютарам заставаўся яшчэ дзв'юццаць гадоў... Таму мой тагачасны нарыс у Валожынскай "Працоўнай славе" наш таленавіты фотакарэспандэнт Пётр Кавязя быў вымушана іштэстраваць рэпрадукцыямі з выдзелаў у Палычцы мастацкага каталога твораў Ф. Рушчыцы. А пасля былі восем гадоў творчай работы на Чукотцы. Вярнуўшыся ў 1983 годзе ў Беларусь, знайшлі дома ў вяселье пачынаў з дакументамі аб Рушчыцы не змог, з жалем за ўласную неабачлівасць пачынуў іх страчанымі назваўся. Толькі нядаўна знайшоў усе ў летнім доміку роднай сялібы ў Сакаўшчыне. Сярод вялікага складу рознай непатрэбшчыны — метадычных дапаможнікаў камуністычных часоў, школьных часопісаў, даўніх газет і брашур — ляжала і здымак працуванага папка. Гэта мае нарта неабачкава да парадку бацькі, маючы зімой вольны час, "пачысцілі" хатнюю бібліятэку. Так на звалку гісторыі па недаглядзе, выпадкова амаль не трапіў і Фердынанд Эдвардавіч...

Лісты з Варшавы

Дык хто вы, пан Рушчыцы?

Дзіўна, але гэта так: для састарэлых здымак, жанчын, што некалі прайшлі ў маейтку, ён так і не стаў панам, гаспадаром навакольных зямель. "Ну які гэта пан, калі і не прыкрыкнуў ніколі на нас, за руку з кожнай вітаўся ранішай, песні пеў разам з намі, снапы вязаў на полі, а яшчэ кніжкі чытаў прымушаў", — дзіўлілася, памятаю, суседка Марыя Іосіфаўна бабўла Уладзіслава Гардзель. Дзесяць гадоў таму яшчэ ў маёй мастацкай таварыстве таксама не ўспрымалі. Толькі яны, сямнацістагадовыя, мала-, а то і зусім неспіёмныя, разумелі ў далёкіх дзв'юццаціх у мастацтва?

Для багданавічаў Рушчыцы найперш быў Чалавекам.

Адсюль і столькі павагі жыло ў словах, столькі радасці палыме-ла ў вачах, столькі добрай катэры-нацы было бачна ў усмешках Яны і сёння не забыліся, з кім сябраваў гэты адукаваны чалавек і чым та-нараў, што цешыла яго сэрца, а чалавек катэрына не прымаў. У рэшце рэшт, як найвышэйшае праяўленне чалавечай павагі і любаві, маё субсідэнцыя шчыра бе-давала, што Фердынанд Эдвар-давіч так шчыра адышоў у нябыт. У 1975 годзе, восенню, я даслаў у Варшаву ліст да даччы мастака Яніны, у якім і расказаў пра пачу-тас, убачанае, нагадае мне ся-лянчан Багданова. Праз два тыдні атрымаў ад яе пачуццё і здымак, які паўвека таму Рушчыцы падарылі ёй "на добрую памяць".

47 гадоў берагіння гэтай фотакарткі была яна, шчыра і прыемна-беларуская жанчына Марыя Іосіфаўна Ясенчан.

28 гадоў спадчынае вяселье майстрам іштэдэннага чалавечага іштэдэннага праяўляла, як зараз модна казаць, "без вядомых дэманстрацый" у майм асабістым архіве.

Адразу патлумачу, чаму так заарылася, што публікацыя дакумента далейшых трыццаціх расцягнулася на дзесяцігоддзі і

тэмкі. Дыпломная работа бацькі аб іштэдэннага некалькі карцін, дзе з іх быў кампазіцыямі, а трэцяя ("Вясна") адлюстроўвала прыроду Багданова. Пацэй яна была набі-та П. Траціцкага для савай сла-вотай заагері...

У Нацыянальным музеі Варшавы я папрасіў паказаць мне Рушчыцу. "Усё, што мы маем, — у аддзяленні экскурсывада, — ці маеце цікавасць да публічных работ?" "Усё, але спачатку "Ямяло". Праз хвілінку я глядзеў на каточак свайёй Баць-каўшчыны, якім яго Фердынанд убачуў у 1898 годзе.

...Неба — як жыццё: хмурае і халоднае. Напэўна, восень або ранняя вясна. Напэўна спіны, стомлена цягнуць плуг валы. Што за чалавек за чапігам? На што спадзіўся і чаго чакае ад лёсу? І ці чакае ўвогуле? На карціне жыццё, якое яно ёсць. Твор пачынаў у Багданова мала-ды Рушчыцы. Яму не было тады трыццаці. Гэта яго зорны час, які для творцы не паўра-дзіцца дзювчы, які неглыбяржучы. Рушчыц яшчэ не ведае, што не створыць нічога больш знач-нага, чым багданавічскі цыкл. Усё пазнейшае таксама будзе бліс-куным, таленавітым. Але не леп-шым.

З ліста пані Яніны: "Багданова быў адным з тых, у якіх і атрымалі дабрае выхаванне. З ма-ладых гадоў, акрамя польскай, вы-вучаў таксама нямецкую, фран-цузскую мовы, іштэдэнна. За-ховаўся маючы іштэдэннага Фердынанда. Калі вучыўся ў Пе-тербургскай акадэміі маста-цтваў, то меў іштэдэнна. Але найбольш зблізіўся з Вяльска-м Пруцітам — латышскім пейза-жыстам. Быў у добрых адносінах з Рыловым. У час канікулаў выя-зжаў самастойна пейзажы з на-роднай жонкай. Маё бацьку цікаві-ла жонка пейзаж. Ён дзювчы набіваў у Крым і на берагах Бал-

тэмы. Дыпломная работа бацькі аб іштэдэннага некалькі карцін, дзе з іх быў кампазіцыямі, а трэцяя ("Вясна") адлюстроўвала прыроду Багданова. Пацэй яна была набі-та П. Траціцкага для савай сла-вотай заагері...

У Нацыянальным музеі Варшавы я папрасіў паказаць мне Рушчыцу. "Усё, што мы маем, — у аддзяленні экскурсывада, — ці маеце цікавасць да публічных работ?" "Усё, але спачатку "Ямяло". Праз хвілінку я глядзеў на каточак свайёй Баць-каўшчыны, якім яго Фердынанд убачуў у 1898 годзе.

...Неба — як жыццё: хмурае і халоднае. Напэўна, восень або ранняя вясна. Напэўна спіны, стомлена цягнуць плуг валы. Што за чалавек за чапігам? На што спадзіўся і чаго чакае ад лёсу? І ці чакае ўвогуле? На карціне жыццё, якое яно ёсць. Твор пачынаў у Багданова мала-ды Рушчыцы. Яму не было тады трыццаці. Гэта яго зорны час, які для творцы не паўра-дзіцца дзювчы, які неглыбяржучы. Рушчыц яшчэ не ведае, што не створыць нічога больш знач-нага, чым багданавічскі цыкл. Усё пазнейшае таксама будзе бліс-куным, таленавітым. Але не леп-шым.

З ліста пані Яніны: "Багданова быў адным з тых, у якіх і атрымалі дабрае выхаванне. З ма-ладых гадоў, акрамя польскай, вы-вучаў таксама нямецкую, фран-цузскую мовы, іштэдэнна. За-ховаўся маючы іштэдэннага Фердынанда. Калі вучыўся ў Пе-тербургскай акадэміі маста-цтваў, то меў іштэдэнна. Але найбольш зблізіўся з Вяльска-м Пруцітам — латышскім пейза-жыстам. Быў у добрых адносінах з Рыловым. У час канікулаў выя-зжаў самастойна пейзажы з на-роднай жонкай. Маё бацьку цікаві-ла жонка пейзаж. Ён дзювчы набіваў у Крым і на берагах Бал-

тэмы. Дыпломная работа бацькі аб іштэдэннага некалькі карцін, дзе з іх быў кампазіцыямі, а трэцяя ("Вясна") адлюстроўвала прыроду Багданова. Пацэй яна была набі-та П. Траціцкага для савай сла-вотай заагері...

У Нацыянальным музеі Варшавы я папрасіў паказаць мне Рушчыцу. "Усё, што мы маем, — у аддзяленні экскурсывада, — ці маеце цікавасць да публічных работ?" "Усё, але спачатку "Ямяло". Праз хвілінку я глядзеў на каточак свайёй Баць-каўшчыны, якім яго Фердынанд убачуў у 1898 годзе.

...Неба — як жыццё: хмурае і халоднае. Напэўна, восень або ранняя вясна. Напэўна спіны, стомлена цягнуць плуг валы. Што за чалавек за чапігам? На што спадзіўся і чаго чакае ад лёсу? І ці чакае ўвогуле? На карціне жыццё, якое яно ёсць. Твор пачынаў у Багданова мала-ды Рушчыцы. Яму не было тады трыццаці. Гэта яго зорны час, які для творцы не паўра-дзіцца дзювчы, які неглыбяржучы. Рушчыц яшчэ не ведае, што не створыць нічога больш знач-нага, чым багданавічскі цыкл. Усё пазнейшае таксама будзе бліс-куным, таленавітым. Але не леп-шым.

З ліста пані Яніны: "Багданова быў адным з тых, у якіх і атрымалі дабрае выхаванне. З ма-ладых гадоў, акрамя польскай, вы-вучаў таксама нямецкую, фран-цузскую мовы, іштэдэнна. За-ховаўся маючы іштэдэннага Фердынанда. Калі вучыўся ў Пе-тербургскай акадэміі маста-цтваў, то меў іштэдэнна. Але найбольш зблізіўся з Вяльска-м Пруцітам — латышскім пейза-жыстам. Быў у добрых адносінах з Рыловым. У час канікулаў выя-зжаў самастойна пейзажы з на-роднай жонкай. Маё бацьку цікаві-ла жонка пейзаж. Ён дзювчы набіваў у Крым і на берагах Бал-

тэмы. Дыпломная работа бацькі аб іштэдэннага некалькі карцін, дзе з іх быў кампазіцыямі, а трэцяя ("Вясна") адлюстроўвала прыроду Багданова. Пацэй яна была набі-та П. Траціцкага для савай сла-вотай заагері...

У Нацыянальным музеі Варшавы я папрасіў паказаць мне Рушчыцу. "Усё, што мы маем, — у аддзяленні экскурсывада, — ці маеце цікавасць да публічных работ?" "Усё, але спачатку "Ямяло". Праз хвілінку я глядзеў на каточак свайёй Баць-каўшчыны, якім яго Фердынанд убачуў у 1898 годзе.

...Неба — як жыццё: хмурае і халоднае. Напэўна, восень або ранняя вясна. Напэўна спіны, стомлена цягнуць плуг валы. Што за чалавек за чапігам? На што спадзіўся і чаго чакае ад лёсу? І ці чакае ўвогуле? На карціне жыццё, якое яно ёсць. Твор пачынаў у Багданова мала-ды Рушчыцы. Яму не было тады трыццаці. Гэта яго зорны час, які для творцы не паўра-дзіцца дзювчы, які неглыбяржучы. Рушчыц яшчэ не ведае, што не створыць нічога больш знач-нага, чым багданавічскі цыкл. Усё пазнейшае таксама будзе бліс-куным, таленавітым. Але не леп-шым.

З ліста пані Яніны: "Багданова быў адным з тых, у якіх і атрымалі дабрае выхаванне. З ма-ладых гадоў, акрамя польскай, вы-вучаў таксама нямецкую, фран-цузскую мовы, іштэдэнна. За-ховаўся маючы іштэдэннага Фердынанда. Калі вучыўся ў Пе-тербургскай акадэміі маста-цтваў, то меў іштэдэнна. Але найбольш зблізіўся з Вяльска-м Пруцітам — латышскім пейза-жыстам. Быў у добрых адносінах з Рыловым. У час канікулаў выя-зжаў самастойна пейзажы з на-роднай жонкай. Маё бацьку цікаві-ла жонка пейзаж. Ён дзювчы набіваў у Крым і на берагах Бал-

Мы — чацвёртыя. Пакуль

У Кіеве працягваецца чэмпіянат Еўропы па цяжкай атлетыцы. Пазачэра спарсменшты пачалі жанчыны ў катэгорыі 69 і 75 кг. Беларуская цяжкаатлетка Вераніка Лукашэвіч, якая зараз перайшла з катэгорыі 65 ў 75 кг, заняла 4-е месца.

А вось наш бронзавы прызёр Алімпіады ў Сіднеі Сяргей Лаўрэнаў на гэтым чэмпіянаце заваяваў "бронзу" ў двабой і "золата" ў рытку.

У агульнакамандным заліку беларуская зборная пакуль займае 4-е месца.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Спасцігаюць свае вытокі

Беларуская мова ўжо звыкла гучыць у дзіцячым садку рабочага пасёлка Руба, што знаходзіцца ў наваколлі Віцебска, але адміністрацыя падпарадкавана Чыгуначнаму раёну абласнога цэнтру.

У красавіку ў дашкольных установах раёна адбыўся этнаграфічны фестываль "Беларускі карагод зорак". У шэрагу дзіцячых садкоў прайшлі тэматычныя ранішнікі, фальклорныя гульні і канцэрты.

А ў Рубаві садку аформлены этнаграфічныя куткі, у якіх можна убачыць прадметы беларускай даўніны, фрагменты тыповай сялянскай хаты. Праведзена таксама выстава твораў чыгуначнага і бацькоў — аплікацыі, саломалля, вышывы і іншыя.

Удзялінаючы ў музычна-хараграфічнай кампазіцыі, дзеці даве-даліся аб тым, як справдэк адзначалі нашы продкі традыцыйна на-родныя свята — ад зімовых Каляд да вясenskіх Дажынак.

суді!

Забойца хаваўся пяць год

Пяць год хаваўся ад правакоўных органаў злачынны-рэзідывіст, быў жыхар вёскі Перамонт Лёсненскага раёна Віцебшчыны А.Падзёнак, які ў студзені 1999 года пасля чарговага запое пачаў па сваёй завяшчаны адзаскачы з сажыцелькі, а ў выніку забіў маладую жанчыну.

Крыху ачомушліся, злучыцца "адначуў" палезаю за пляшак га-разкі з сябрамі, а потым знік у невядомым напрамку.

Дойгня, карпатлівых пошуку следчых завяршылі затрыманнем за-бойцы мільшчынина Чаркаскай вобласці Украіны, дзе ў апошні час хаваўся А.Падзёнак.

Віцебскі абласны суд прыгаворыў забойцу да 9 год пазбаўлення волі ў папраўчай калоніі ўмоўненага рэжыму.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

О белорусских профсоюзах

Заявление Белорусской партии труда

По инициативе руководства Федерации профсоюзов Беларуси 1 мая в Беларуси отмечается 100-летие белорусских профсоюзов. Праздничные мероприятия проводятся по согласованному с Администрацией президента и правительством плану и сценарию. Эти юбилейные торжества носят характер поддержки правящего режима, который уже в течение десяти лет велет борьбу с белорусским профсоюзным движением, его правом на независимое и самостоятельное развитие. В своих действиях белорусские власти полностью отвергают нормы международного права, ратифицированные Беларусь Конвенции Международной организации труда, нарушают Конституцию и действующее законодательство.

Рабочее движение в Беларуси возникло в конце XIX века, в период развития капиталистических отношений. Оно зарождалось в борьбе наемных работников за свои права. Рабочее движение Беларуси проделало свой путь становления от стихийных забастовок, забастовочных и стачечных комитетов, самостоятельных организаций взаимопомощи к созданию профсоюзов. Ликвидация политического беспредела, легализация профессиональных союзов, вве-деніе восьмичасоваго рабочего дня, принятие трудового законодательства наряду с повышением заработной платы, создание нормальных условий труда и обеспе-чения работой становились ос-новными требованиями белорус-ских рабочих.

Власть всегда вела борьбу против профессиональных со-юзов: от полного их запрета как независимых и свободных ор-ганизаций, от попыток увести

профсоюзы от политической и экономической борьбы до абсо-лютного подчинения их государ-ству в период установления Со-ветской власти.

В 1990 году белорусские профсоюзы получили возмож-ность начать самостоятельное и независимое развитие. Массовое выступление белорусских рабо-чих в апреле 1991 года дали тол-чок развитию свободного проф-союзного движения.

В уставах профсоюзов поя-вились записи о независимости членства в профсоюзах админи-страции, работодателей. Нача-ется этап восстановления основ-ных функций профсоюзов, таких как проведение коллективных переговоров, заключение тариф-ных соглашений, коллективных договоров по уровню зарпла-ты, условиям труда и социальным гаран-тиям, организации массовых выступлений, забастовок и про-тестных акций.

Положения о независимости профсоюзов, провозглашенные Бельсмірской декларацией, не-зависимости профсоюзов, при-нимаемых в Беларуси, в том числе в Законе Республики Беларусь "О профессиональных союзах" и Конституции Республики Бе-ларусь. У рабочих Беларуси появля-ется право создавать профессио-нальные союзы, а также вступать в них по своему выбору.

Начиная с 1995 года, прези-дент Лукашенко проводит поли-тику подавления свободных профсоюзов, а после проведенно-го референдума и изменения Конституции в 1996 году практи-ческого уничтожения независи-мого профсоюзного движения в Беларуси.

О чем говорил рабочий Роман?

Комиссия по расследованию Международной организации труда (МОТ) заканчивает работу в нашей стране. Официальная пропаганда замалчивает проводимый ею ход расследования. Между тем лидеры ряда организаций и общественные активисты свидетельствуют о важных фактах из жизни страны. Вот о чем рассказывал Комиссии рабочий из Гродно Иван РОМАН. Его высказы-вания изложены на сайте grado.by.info.

"Если международная обще-ственность будет отмахиваться по поводу того, что происходит в Беларуси, — нас превратят в рабов", — считает профсоюзный активист Иван Роман, который дал свидетельские показания Ко-миссии по расследованию МОТ.

Первое, о чем рассказал Иван Роман членам Комиссии, как ему приходилось добывать документы из судебного дела, которое рас-сматривалось по его иску о вос-становлении в должности на гродненском заводе автогара-тов. "На мое письменное заявление о выдаче копий документов судья

ответил, что это невозможно, по-тому что не работает сканер, — рассказывает Иван Роман. — А эти документы мне нужны были не только для представления Комис-сии, но также для того, чтобы об-жаловать судебные решения в выс-ших инстанциях. Я думаю, что этот факт более ярко показал Ко-миссии, с какой страной они сейчас работают".

Иван Роман свидетельствовал о том, как после его незаконного увольнения в ноябре прошлого года еще двое рабочих ушли с за-вода, так как администрация уг-рожала им уволить с такой же

формулировкой, как Романа. Один из рабочих посвятил заводу 20 лет жизни. После увольнения Роману так и не удалось найти новое место работы. Заводы авто-гаражей и карданных валов от-казались принимать его на рабо-ту, несмотря на то, что он пришел туда по направлению городского Центра занятости.

"Только власти виноваты в том, что стране могут угрожать экономические санкции. Но надо что-то делать, потому что сосед-няя страна имеет право, а за-вод, так как администрация уг-рожает им уволить с такой же

СТОП-КРАН

«Саша и Сирожа» опять в опале

Уже ставшие известными не только у нас, но и в ближнем за-рубежье комиксы Саша и Сирожа опять попали под государственные "молокоты" — на сей раз при-крыли проект комиксов "Саша и Сирожа" в спортивной газете "Прессбол".

"Из Министерства информа-ции нам поступило предупреждение о том, что речь наших комиксов персонажей не соответствует нор-мам русского языка", — рассказав внакорреспонденту "Народной воли" главный редактор газеты "Прессбол" Владимир Березков. — В самом Министерстве мне об-яснили, что использовать "прасан-ку" на страницах издания — это неакратно и по определению она не имеет права на жизнь. Поэтому проект и пришлось закрыть".

"Прессболу" также вполво-ка: кроме того, что лексика "Саша и Сирожа" не только ис-кажает "общепринятые нормы

русского языка", но к тому же она "вульгарная и табуирован-ная". Дескать, народ не поймет эту "транскрипцию", а возможно, даже и оскорбится ввиду заведомо нравственного чувства.

В кулуарах Администрации президента рассказывают, что докладную президенту на этот пресоболовский проект наката-ли те же пресс-секретари. Наталья ПЕТКЕВИЧ, которая до глубины души была возмущена вольно-стью "Саша и Сирожа".

Напомним, что ранее комиксы ушли с Первого музыкального канала, а затем им пришлось ре-тироваться и с белорусского те-левидения. Но вот вопрос: выне-сут ли предупреждение самому БТ, на котором частично отдель-ные персонажи (тоже комиксы) разговаривают исключительно на "табуированной транскрипции".

Алесь СИВЫЙ.

Любят, не любят

Любят ли новополоцкие чиновники женщин? Статистика дает отрицательный ответ на этот вопрос. 62% безработных, стоящих на учете в Новополоцком городском центре занятости населения, составляют женщины. А среди безработных, стоящих на учете уже более года, представительницы прекрасного пола составляют 80%. Наиболее уязвимыми на рынке труда являются матери, воспитывающие малолетних детей, детей-инвалидов, работники предпенсиионно-го возраста, а также те, кто не имеет профессии и опыта работы, со-общает сайт rasa-by.info.

Говорят, что все дело в ситуации, сложившейся из-за монополиз-мической нефтехимической структуры экономики Новополоцка, при которой основные предприятия направлены на использование мужской рабочей силы. Но статистика свидетельствует об обратном, о дискриминации женщин при приеме на работу и увольнении. Так, в числе тех, кто был вынужден с предприятия города в связи с сокра-щением штатов и зарегистрировался в центре занятости, доля женщин превышает 76%. Среди безработных, потерявших работу из-за наруше-ния трудовой дисциплины, женщины составляли лишь 10%.

СКАНДАЛ

Хведар КАРАЛЕНКА:

«Ствараетца ўражанне, што гэта «заказ»...

Апошняя жонка Уладзіміра Мулявіна, некалі вядомая актрыса Святлана Пенкіна і кампазітар Ігар Лучанка на-пісалі ліст у Дзяржаўны сакаўшчынскі Савет Бялорусі пра парушэнне сваіх аўтарскіх правоў з нагоды незакон-нага выкарыстання і тыражыравання запісу "Песня-роў". З Савета Бялорусі адразу наступіла каманда права-ахоўным органам заявіць гэтай справай. Цяпер ствараліца першае сайта "Песняроў" pesniary.com Хведар Караленку прыгаворылі да адказнасці за распаўсюджванне кантра-фактнай прадукцыі.

22 красавіка справу пачалі разглядаць у Мінскім раённым судзе.

Раней беларускія суды падобных спраў не разглядалі.

Напрыканцы 1997 года Хе-дар Караленка, прыхільнік твор-чэскага "Песняроў", стварыў стварыў так званы Інтэрнет-музей, прысвечаны легендарнаму ансамблю.

"Пасля наведвання дзесяткаў сайтаў, прысвечаных "Beatles", "Deep Purple" і іншым групам, у мяне ўзнікла пачуццё крыўды, што ва ўсім Інтэрнете такіх сайтаў няма, а ў нас ёсць музыка, якая "Песняры", зусім ніяк не прадстаўлены!" — гаворыць Хведар. — "Песняры" ўдзялялі талкі ў Гібралтарскай энцыклапедыі прадэсінсавана року. Дарэчы, гэты адзіны група з усёго былога СССР, якія мае зноў быць прад-стаўлены ў навазначанай энцыклапедыі. У свой вольны час мы збіралі дыскграфію, скупалі вінілавыя запісы ў буксінгавых крамах і на аб'ёз. Інфармацыя збіралася на адзін год, мяне дапамагалі дзесяткі людзей з розных краін. Хлопцы рас-працоўвалі дызайн сайта, хтосьці дасялаў артыкулы, рэдка фотаз-дымкі... І сайт нарэшце набавіў папулярнасць. Мы аказвалі і пакуль аказваем актыўную падтрымку

складальнікам анталогіі "Песня-роў", якой займаецца Інстытут праблем культуры".

У 2002 годзе на 4-е месца "Рок-караніш" аўтарскі праект Караленкі быў прызнаны "Леп-шым музычным сайтам".

— І раптам з ліста Лучанка і Пенкінай высвятляецца, што нібыта я на "Песняроў" зарабляў вялікі грошы, — гаворыць Хе-дар. — Мяне выклікаюць да след-чага, я вымушаны нешта тлумачыць. Іштэдэнна вострапачаўся суд...

— Што ад Вас патрабуюць?

— Шчыра кажучы, я нават не ведаю, таму што гэта быў не звы-чайны грамадзянскі іск, а зварот у нейкая ўладная структура. У мяне на руках пакуль няма ніякіх дакументаў па гэтай справе, ме-навіта таму я і прасіў судзіць ад-назначыць справу і прадставіць мне пазначыць для знаёмства з усімі папярэмі. Суд пайшоў на наступны разгляд справы перанеслі на 27 красавіка.

— Хто прадставіць Вашы інтарэсы ў судзе?

— Адваката ў мяне няма, бо

«АКУПАЦЫЮ» запрасілі на Маскоўскі міжнародны кінафестываль

Упершыню беларускае нацыянальнае кіно атрымала запрашэнне на ўдзел у такім буйным і прэстыжным кінафестывалі. Маскоўскай заахваліў фільм, які забаронены для публічнага паказу на тэрыторыі Беларусі.

Афіцыйнае запрашэнне з Масквы рэжысёра фільма Андрэй Кудзіненка (на здымку) атрымаў на мінулыя тыдні. Яно падпісана вядомым расійскім кінарэжысёрам і дырэктарам праграмы міжнароднага форуму Кірылам Разлогавым. «Акупацыя» Містэрый ўключана ў конкурсную праграму фільмаў-дэбютантаў «Перспектива».

Дарэчы, за ўсю гісторыю Маскоўскага кінафестывалю (а сёлёты форум будзе 26-м) у ім ніколі не браў удзел фільм беларускага рэжысёра. Нас туды папросту не запрашалі. Маскоўскі кінафестываль мае самую высокую класіфікацыю міжнароднага асаблівага кінафестывалю — яму надзелены клас А. Маскоўскі кінафорум знаходзіцца на адной ступені з такімі прэстыжнымі кінафестываламі, як Канскі, Берлінскі, Венецыянскі... Зразумела, што трэба прайсці вельмі жорсткі адбор, каб трапіць на фестываль такага ўзроўню.

Толькі аднойчы, у 1985 годзе, у конкурсную праграму Маскоўскага кінафоруму была ўключана стужка Элемэя Клімава «Іды і смотры». Але гэты фільм, як вядома, створаны сумесна «Беларусьфільмам» і «Мосфильмом». Яго аўтарам — беларускім пісьменнікам Аляксеем Аляхавічам і расійскім рэжысёрам Элемэем Клімавым спатрэбілася шмат сіл і часу, каб адстаяць сваю задумку. Чыноўнікі ад культуры фільм запылілі, і толькі праз 7 гадоў Аляхавіч і Клімаў вярнуліся да свайго праекту. Аднак «Іды і смотры» не ўспрынялі ветэраны, фільм крытыкавалі чыноўнікі, неадназначна да яго ставіліся крытыкі. Але ў краіне пачалася

Кузіненкі таксама няпростая. Нядаўна Дзяржрэгістр кінавідзапракату Міністэрства культуры Беларусі забараніў публічны паказ фільма на радзіме, а на фестывалі ў Ратэвградзе, куды «Акупацыя» была запрошана ў лютым, паказ стужкі праходзіў у перапоўненай зале. Ці адбудзецца дэбют беларускага кіно ў Маскве, невядома. Справа ў тым, што фільм «Акупацыя. Містэрый» Андрэй Кудзіненка здымаў на прыватнай студыі, дзяржава засталася ўбакі ад стварэння стужкі. Грошай на тое, каб здымаць фільм на кінаплёнку, не хапіла, і аўтары карысталіся лічбавай камерай. А ўмовы міжнароднага фестывалю дастаткова жорсткія: у конкурснай праграме могуць удзельнічаць толькі тыя стужкі, якія зняты на прафесійную кінаплёнку. Аўтарам фільма спатрэбілася каля 10 тысяч долараў, каб падатаць фільм да міжнародных стандартаў.

Марыя ЭЙСМАНТ.

Ці можна везці фільм Андрэя Кудзіненкі ў Маскву?

Як і большасць фільмаў, якія зроблены ў Беларусі, «Акупацыя» — фільм пра вайну. Але ТАК пра вайну яшчэ не здымаў ніхто. «Народная воля» ўжо пісала пра гэты фільм («НВ» ад 15 красавіка 2004 г.).

«Фільм годны таго, каб прадстаўляў нашу краіну на Маскоўскім кінафестывале», — лічыць кінарэжысёр Аляхавіч. «Акупацыя» — фільм пра вайну, якая адбывалася ў Беларусі ў 1941-42 гадах. Гэта партызанскі фільм, які здымаўся ў Беларусі ў 1941-42 гадах. Гэта партызанскі фільм, які здымаўся ў Беларусі ў 1941-42 гадах. Гэта партызанскі фільм, які здымаўся ў Беларусі ў 1941-42 гадах.

24—30 красавіка ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

ТЭАТРЫ

Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы

24 красавіка — А. Курэйчык «Згублены рай», драма ў дзвюх дзеях. На Малой сцэне Д. Пласк «Барух-Эмануэль», маналог у адной дзеі.

25, 29, 30 красавіка — Я. Стэльмах «Каханне ў стыль барока», камедыя ў дзвюх дзеях.

25 красавіка — Ранішні «Афрыка», мюзікл.

26 красавіка — М. Сайман «Я не пакіну цябе», трагікамедыя ў адной дзеі. На Малой сцэне — А. Папова «Муж для пазней», камедыя-імпрызацыя ў адной дзеі.

28 красавіка — М. Запорука «Таполевая завея», камедыя ў дзвюх дзеях. На Малой сцэне — В. Любкевіч, І. Рускавіч «Наду», «драйў» на 60 хвілін.

29 красавіка — Д. Хуан «Дом, дзе спяць прыгажуні», японская гісторыя ў адной дзеі.

Нацыянальны акадэмічны тэатр балета

30 красавіка — К. Орф «Кар-

міна Бурана», балет у адной дзеі. І. Стравінскі «Весна священная», балет у адной дзеі.

Нацыянальны акадэмічны тэатр оперы

24 красавіка — вечар рамансаў.

29 красавіка — В. А. Моцарт «Свадьба Фігаро», опера ў чатырох дзеях.

Тэатр юнага гледача

24 красавіка — А. Хайт «Дзень нараджэння катэ «Леопольда», казка ў дзвюх дзеях.

25 красавіка — Э. Портэр «Паліана», спектакль у трох дзеях. На эксперыментальнай сцэне — А. Еранькоў «Істория любви Полосатого кота и сенориты Ласточки», мюзікл.

27 красавіка — С. Кавалёў «Тарас на Парнасе», сцэнічны жарт.

28 красавіка — У. Гісан «Стваральніца цуду», спектакль ў дзвюх дзеях.

29 красавіка — С. Навуменка «Каліф-башмачнік», усходняя казка.

30 красавіка — С. Пракоф'ева, Г. Сапгін «Кот у ботах», казка.

Беларускі дзяржаўны маладзёжны тэатр

24 красавіка — В. Шэкспір «Страты в Виндзор», камедыя.

29, 30 красавіка — Б. Бекеш «На глазах у женской береговой охраны», камедыя.

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі

24 красавіка — А. Курэйчык «Піемонкі звер», гістарычная драма.

25 красавіка — С. Кавалёў «Балада пра Бландава», сцэны кахання і нанаўсці ў дзвюх дзеях.

26 красавіка — С. Алексіевіч «Чароўніцкая малітва».

29, 30 красавіка — Я. Таганэў «Адол», гісторыя кахання ў дзвюх дзеях.

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М. Горкага

24 красавіка — М. Горкі «Чудакі», прадэставіў гісторыя.

25 красавіка — Дж. Маротта, Б. Ранданэ «Утешитель вдов», камедыя.

27 красавіка — Д. Фо, Ф. Рамэ «Свободный брак», камедыя.

28 красавіка — А. Камю «Калитела», драма.

29 красавіка — А. Еранькоў «Анджело и другие», рок-опера.

30 красавіка — Г. Гауптман «Перед заходом солнца», гісторыя кахання.

Беларускі паэтычны тэатр аляго акцёра «Зычч»

26 красавіка — У. Караткевіч «Нобіль — барвяны ўладар», мо-наспектакль паводле апавесці У. Караткевіча «Сівая легенда».

Тэатр эстрады

24 красавіка — «Данс-юмор-шоу», танцавальна-гумарыстычная праграма.

29 красавіка — «Танцы в красном», шоу-праграма.

Тэатральны праект «Віртуозы сцэны»

24, 25 красавіка — К. Драгун-ская «Всё мальчишки дураки!», казка.

30 красавіка — у Палацы Рэспублікі — выступале Ларыса Долина з новай праграмай «Отпетель».

Понедельник, 26 апреля

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00, 25.00, 26.00, 27.00, 28.00, 29.00, 30.00, 31.00, 32.00, 33.00, 34.00, 35.00, 36.00, 37.00, 38.00, 39.00, 40.00, 41.00, 42.00, 43.00, 44.00, 45.00, 46.00, 47.00, 48.00, 49.00, 50.00, 51.00, 52.00, 53.00, 54.00, 55.00, 56.00, 57.00, 58.00, 59.00, 60.00, 61.00, 62.00, 63.00, 64.00, 65.00, 66.00, 67.00, 68.00, 69.00, 70.00, 71.00, 72.00, 73.00, 74.00, 75.00, 76.00, 77.00, 78.00, 79.00, 80.00, 81.00, 82.00, 83.00, 84.00, 85.00, 86.00, 87.00, 88.00, 89.00, 90.00, 91.00, 92.00, 93.00, 94.00, 95.00, 96.00, 97.00, 98.00, 99.00, 100.00, 101.00, 102.00, 103.00, 104.00, 105.00, 106.00, 107.00, 108.00, 109.00, 110.00, 111.00, 112.00, 113.00, 114.00, 115.00, 116.00, 117.00, 118.00, 119.00, 120.00, 121.00, 122.00, 123.00, 124.00, 125.00, 126.00, 127.00, 128.00, 129.00, 130.00, 131.00, 132.00, 133.00, 134.00, 135.00, 136.00, 137.00, 138.00, 139.00, 140.00, 141.00, 142.00, 143.00, 144.00, 145.00, 146.00, 147.00, 148.00, 149.00, 150.00, 151.00, 152.00, 153.00, 154.00, 155.00, 156.00, 157.00, 158.00, 159.00, 160.00, 161.00, 162.00, 163.00, 164.00, 165.00, 166.00, 167.00, 168.00, 169.00, 170.00, 171.00, 172.00, 173.00, 174.00, 175.00, 176.00, 177.00, 178.00, 179.00, 180.00, 181.00, 182.00, 183.00, 184.00, 185.00, 186.00, 187.00, 188.00, 189.00, 190.00, 191.00, 192.00, 193.00, 194.00, 195.00, 196.00, 197.00, 198.00, 199.00, 200.00, 201.00, 202.00, 203.00, 204.00, 205.00, 206.00, 207.00, 208.00, 209.00, 210.00, 211.00, 212.00, 213.00, 214.00, 215.00, 216.00, 217.00, 218.00, 219.00, 220.00, 221.00, 222.00, 223.00, 224.00, 225.00, 226.00, 227.00, 228.00, 229.00, 230.00, 231.00, 232.00, 233.00, 234.00, 235.00, 236.00, 237.00, 238.00, 239.00, 240.00, 241.00, 242.00, 243.00, 244.00, 245.00, 246.00, 247.00, 248.00, 249.00, 250.00, 251.00, 252.00, 253.00, 254.00, 255.00, 256.00, 257.00, 258.00, 259.00, 260.00, 261.00, 262.00, 263.00, 264.00, 265.00, 266.00, 267.00, 268.00, 269.00, 270.00, 271.00, 272.00, 273.00, 274.00, 275.00, 276.00, 277.00, 278.00, 279.00, 280.00, 281.00, 282.00, 283.00, 284.00, 285.00, 286.00, 287.00, 288.00, 289.00, 290.00, 291.00, 292.00, 293.00, 294.00, 295.00, 296.00, 297.00, 298.00, 299.00, 300.00, 301.00, 302.00, 303.00, 304.00, 305.00, 306.00, 307.00, 308.00, 309.00, 310.00, 311.00, 312.00, 313.00, 314.00, 315.00, 316.00, 317.00, 318.00, 319.00, 320.00, 321.00, 322.00, 323.00, 324.00, 325.00, 326.00, 327.00, 328.00, 329.00, 330.00, 331.00, 332.00, 333.00, 334.00, 335.00, 336.00, 337.00, 338.00, 339.00, 340.00, 341.00, 342.00, 343.00, 344.00, 345.00, 346.00, 347.00, 348.00, 349.00, 350.00, 351.00, 352.00, 353.00, 354.00, 355.00, 356.00, 357.00, 358.00, 359.00, 360.00, 361.00, 362.00, 363.00, 364.00, 365.00, 366.00, 367.00, 368.00, 369.00, 370.00, 371.00, 372.00, 373.00, 374.00, 375.00, 376.00, 377.00, 378.00, 379.00, 380.00, 381.00, 382.00, 383.00, 384.00, 385.00, 386.00, 387.00, 388.00, 389.00, 390.00, 391.00, 392.00, 393.00, 394.00, 395.00, 396.00, 397.00, 398.00, 399.00, 400.00, 401.00, 402.00, 403.00, 404.00, 405.00, 406.00, 407.00, 408.00, 409.00, 410.00, 411.00, 412.00, 413.00, 414.00, 415.00, 416.00, 417.00, 418.00, 419.00, 420.00, 421.00, 422.00, 423.00, 424.00, 425.00, 426.00, 427.00, 428.00, 429.00, 430.00, 431.00, 432.00, 433.00, 434.00, 435.00, 436.00, 437.00, 438.00, 439.00, 440.00, 441.00, 442.00, 443.00, 444.00, 445.00, 446.00, 447.00, 448.00, 449.00, 450.00, 451.00, 452.00, 453.00, 454.00, 455.00, 456.00, 457.00, 458.00, 459.00, 460.00, 461.00, 462.00, 463.00, 464.00, 465.00, 466.00, 467.00, 468.00, 469.00, 470.00, 471.00, 472.00, 473.00, 474.00, 475.00, 476.00, 477.00, 478.00, 479.00, 480.00, 481.00, 482.00, 483.00, 484.00, 485.00, 486.00, 487.00, 488.00, 489.00, 490.00, 491.00, 492.00, 493.00, 494.00, 495.00, 496.00, 497.00, 498.00, 499.00, 500.00, 501.00, 502.00, 503.00, 504.00, 505.00, 506.00, 507.00, 508.00, 509.00, 510.00, 511.00, 512.00, 513.00, 514.00, 515.00, 516.00, 517.00, 518.00, 519.00, 520.00, 521.00, 522.00, 523.00, 524.00, 525.00, 526.00, 527.00, 528.00, 529.00, 530.00, 531.00, 532.00, 533.00, 534.00, 535.00, 536.00, 537.00, 538.00, 539.00, 540.00, 541.00, 542.00, 543.00, 544.00, 545.00, 546.00, 547.00, 548.00, 549.00, 550.00, 551.00, 552.00, 553.00, 554.00, 555.00, 556.00, 557.00, 558.00, 559.00, 560.00, 561.00, 562.00, 563.00, 564.00, 565.00, 566.00, 567.00, 568.00, 569.00, 570.00, 571.00, 572.00, 573.00, 574.00, 575.00, 576.00, 577.00, 578.00, 579.00, 580.00, 581.00, 582.00, 583.00, 584.00, 585.00, 586.00, 587.00, 588.00, 589.00, 590.00, 591.00, 592.00, 593.00, 594.00, 595.00, 596.00, 597.00, 598.00, 599.00, 600.00, 601.00, 602.00, 603.00, 604.00, 605.00, 606.00, 607.00, 608.00, 609.00, 610.00, 611.00, 612.00, 613.00, 614.00, 615.00, 616.00, 617.00, 618.00, 619.00, 620.00, 621.00, 622.00, 623.00, 624.00, 625.00, 626.00, 627.00, 628.00, 629.00, 630.00, 631.00, 632.00, 633.00, 634.00, 635.00, 636.00, 637.00, 638.00, 639.00, 640.00, 641.00, 642.00, 643.00, 644.00, 645.00, 646.00, 647.00, 648.00, 649.00, 650.00, 651.00, 652.00, 653.00, 654.00, 655.00, 656.00, 657.00, 658.00, 659.00, 660.00, 661.00, 662.00, 663.00, 664.00, 665.00, 666.00, 667.00, 668.00, 669.00, 670.00, 671.00, 672.00, 673.00, 674.00, 675.00, 676.00, 677.00, 678.00, 679.00, 680.00, 681.00, 682.00, 683.00, 684.00, 685.00, 686.00, 687.00, 688.00, 689.00, 690.00, 691.00, 692.00, 693.00, 694.00, 695.00, 696.00, 697.00, 698.00, 699.00, 700.00, 701.00, 702.00, 703.00, 704.00, 705.00, 706.00, 707.00, 708.00, 709.00, 710.00, 711.00, 712.00, 713.00, 714.00, 715.00, 716.00, 717.00, 718.00, 719.00, 720.00, 721.00, 722.00, 723.00, 724.00, 725.00, 726.00, 727.00, 728.00, 729.00, 730.00, 731.00, 732.00, 733.00, 734.00, 735.00, 736.00, 737.00, 738.00, 739.00, 740.00, 741.00, 742.00, 743.00, 744.00, 745.00, 746.00, 747.00, 748.00, 749.00, 750.00, 751.00, 752.00, 753.00, 754.00, 755.00, 756.00, 757.00, 758.00, 759.00, 760.00, 761.00, 762.00, 763.00, 764.00, 765.00, 766.00, 767.00, 768.00, 769.00, 770.00, 771.00, 772.00, 773.00, 774.00, 775.00, 776.00, 777.00, 778.00, 779.00, 780.00, 781.00, 782.00, 783.00, 784.00, 785.00, 786.00, 787.00, 788.00, 789.00, 790.00, 791.00, 792.00, 793.00, 794.00, 795.00, 796.00, 797.00, 798.00, 799.00, 800.00, 801.00, 802.00, 803.00, 804.00, 805.00, 806.00, 807.00, 808.00, 809.00, 810.00, 811.00, 812.00, 813.00, 814.00, 815.00, 816.00, 817.00, 818.00, 819.00, 820.00, 821.00, 822.00, 823.00, 824.00, 825.00, 826.00, 827.00, 828.00, 829.00, 830.00, 831.00, 832.00, 833.00, 834.00, 835.00, 836.00, 837.00, 838.00, 839.00, 840.00, 841.00, 842.00, 843.00, 844.00, 845.00, 846.00, 847.00, 848.00, 849.00, 850.00, 851.00, 852.00, 853.00, 854.00, 855.00, 856.00, 857.00, 858.00, 859.00, 860.00, 861.00, 862.00, 863.00, 864.00, 865.00, 866.00, 867.00, 868.00, 869.00, 870.00, 871.00, 872.00, 873.00, 874.00, 875.00, 876.00, 877.00, 878.00, 879.00, 880.00, 881.00, 882.00, 883.00, 884.00, 885.00, 886.00, 887.00, 888.00, 889.00, 890.00, 891.00, 892.00, 893.00, 894.00, 895.00, 896.00, 897.00, 898.00, 899.00, 900.00, 901.00, 902.00, 903.00, 904.00, 905.00, 906.00, 907.00, 908.00, 909.00, 910.00, 911.00, 912.00, 913.00, 914.00, 915.00, 916.00, 917.00, 918.00, 919.00, 920.00, 921.00, 922.00, 923.00, 924.00, 925.00, 926.00, 927.00, 928.00, 929.00, 930.00, 931.00, 932.00, 933.00, 934.00, 935.00, 936.00, 937.00, 938.00, 939.00, 940.00, 941.00, 942.00, 943.00, 944.00, 945.00, 946.00, 947.00, 948.00, 949.0

